

V. INFORMACJE

1. *Krótką prezentacją Missale Romanum 2002*

Dnia 18 marca 2002 r. kard. Jorge Arturo Medina Estevez, prefekt Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, wręczył Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II trzecie wydanie wzorcowe łacińskiego *Mszалу Rzymskiego*, zaś parę dni później – 22 marca wydanie to zostało przedstawione w watykańskim Biurze Prasowym dziennikarzom akredytowanym przy Stolicy Apostolskiej.

W najnowszym wydaniu wzorcowym *Missale Romanum* jest nowy tekst *Ogólnego wprowadzenia* („*Institutio generalis*”) zmieniony w kilkudziesięciu miejscach w stosunku do opublikowanego w osobnej broszurze w roku 2000. Zmieniony został w kilkunastu miejscach kalendarz liturgiczny Kościoła powszechnego, ubogacono formularze mszalne na poszczególne okresy roku liturgicznego, ubogacono został również porządek Mszy św. (*Ordo Missae*), wprowadzono nowe teksty mszalne o świętych, nowe formularze Mszy wotywnych i Mszy w różnych potrzebach.

1. **Ogólne wprowadzenie do mszału** stanowiące opis liturgii i zawierające wskazówki natury teologicznej, liturgicznej, duszpasterskiej i duchowej w poprzednich wydaniach składało się ze wstępu obejmującego 15 punktów i ośmiu rozdziałów zawierających 341 punktów. Obecnie wprowadzenie zostało ponumerowane łącznie ze wstępem i obejmuje 399 punktów zawartych w dziewięciu rozdziałach.

Zwróćmy uwagę tylko na niektóre zmiany w treści tego wprowadzenia. M. in. **wyakcentowano znaczenie milczenia** nie tylko w liturgii, ale i przed nią: „Chwalebne jest, aby już przed celebracją zachowywane było milczenie w kościele i w zakrystii oraz w miejscach przylegających, tak by wszyscy mogli się odpowiednio i pobożnie przygotować do udziału w świętych misteriach” (nr 45). Podkreślono, że Liturgię słowa należy tak sprawować, aby sprzyjała medytacji. Dlatego stanowczo trzeba unikać wszelkiej formy pośpiechu, który utrudnia skupienie. Zalecone są także – dostosowane do możliwości zgromadzenia – krótkie chwile milczenia, w których wierni pod wpływem Ducha Świętego przyjmują sercem Boże słowo i przygotowują się do odpowiedzi na nie przez modlitwę (por. nr 56). Zaznaczono, że na czas proklamacji Ewangelii wszyscy winni się zwrócić ku ambonie na znak czci dla słowa Dobrej Nowiny (por. nr 133). W czasie uroczystych celebracji biskup według uznania może udzielić ludowi błogosławieństwa księgą Ewangelii (por. nr 175).

Podkreśla się **piękno liturgii**, a także **ozdobę miejsca celebracji** oraz **muzykę i śpiew**. W okresie Adwentu ozdabia się ołtarz kwiatami w sposób, który odpowiada temu okresowi, aby jednak nie uprzedzał pełnej radości Bożego Narodzenia. Natomiast w okresie Wielkiego Postu zakazuje się ozdoby ołtarza kwiatami z wyjątkiem niedzieli „*Laetare*” (4. Wielkiego Postu), uroczystości i świąt (por. nr 305). Ozdoba kwiatami winna być umiarkowana i umieszczona raczej obok ołtarza niż na nim. Podkreśla się wartość śpiewu i zachęca się kapłanów, aby części, które posiadają zapis nutowy, były przez nich śpiewane (por. nr 147). To, co powiedziano o kwia-

tach, w analogiczny sposób dotyczy muzyki organowej w czasie Mszy św. Muzyka ta w okresie Adwentu nie ma przesłaniać pełnej radości Bożego Narodzenia. W Wielkim Poście muzyka dopuszczalna jest tylko dla podtrzymania śpiewu z wyjątkiem niedzieli „*Laetare*” (4. Wielkiego Postu), uroczystości i świąt (por. nr 315).

W trosce o piękno liturgii wyjaśniono **gesty i postawy**, np. klękanie, ukłony, okadzenie. Gdy chodzi o klękanie, zaznaczono, że jeśli tabernakulum z Najśw. Sakramentem znajduje się w prezbiterium, kapłan, diakon i inni usługujący klękają, kiedy przychodzą i odchodzą od ołtarza; nie klękają jednak przechodząc przed nim w czasie Mszy św. Podobnie wszyscy klękają, przechodząc przed Najśw. Sakramentem, nie czyni się tego, kiedy idą w procesji (por. nr 274). Okadzenie wyraża szacunek i modlitwę, jak to zaznaczono w Piśmie Świętym (por. Ps 140,2; Ap 8,3). Przed okadzeniem osoby lub rzeczy ma miejsce głęboki ukłon, którego się jednak nie czyni przed okadzeniem ołtarza i darów ofiarnych. Są także wskazanie co do sposobu okadzania. Trzema rzutami (*tribus ductibus*) kadzielnicy okadza się: Najśw. Sakrament, relikwie Krzyża Świętego i obrazy Pana Jezusa przeznaczone do publicznej czci, dary ofiarne, krzyż ołtarzowy, ewangeliarz, święcę paschalną, kapłana i lud. Dwoma rzutami (*duobus ductibus*) kadzielnicy okadza się relikwie i obrazy Świętych przeznaczone do publicznej czci, jednak tylko na początku celebracji. Dary ofiarne okadza się albo trzema rzutami kadzielnicy, albo czyniąc kadzielnicą znak krzyża nad darami.

2. W części zawierającej **formularze mszalne** na poszczególne okresy roku liturgicznego nowością jest to, że każdy formularz Wielkiego Postu został ubogacony modlitwą nad ludem, stanowiącą część błogosławieństwa końcowego. Błogosławieństwo to po modlitwie nad ludem i przy trzech wezwaniach ma inną formę: „Błogosławieństwo Boga wszechmogącego Ojca i Syna, i Ducha Świętego niech zstąpi na was i postanie z wami na zawsze”. Ubogacono także formularze mszalne Okresu Wielkanocnego. Wprowadzono tu własne oracje na każdy dzień zaczerpnięte z dawnych sakramentarzy.

3. W **Ordo Missae** umieszczono nową prefację o męczennikach, natomiast większość prefacji opatrzone nutami (dotąd nuty posiadały tylko dwie prefacje). Mszał ma także nuty do wprowadzenia do aktu pokutnego, do słów „*Orate fratres*” i odpowiedzi oraz do słów „*Oto Baranek Boży*” i odpowiedzi ludu „*Panie, nie jestem godzien*”. Cztery Modlitwy eucharystyczne mają nuty do całego tekstu.

Antyfonę na wejście w Mszach recytowanych można włączyć w komentarz wstępny.

Kiedy przewidziany jest hymn „*Chwała na wysokości Bogu*”, można go śpiewać lub recytować naprzemiennie.

Wprowadzenie z roku 2000 miało tekst mówiący o tym, że sekwencję śpiewa się po Alleluja, zaś Wprowadzenie w *Mszale 2002* zaznacza, że sekwencję śpiewa się przed (*ante*) Alleluja.

Jeżeli w Mszy koncelebrowanej pod przewodnictwem biskupa nie ma diakona, Ewangelię czyta jeden z koncelebransów, który przed jej czytaniem prosi biskupa o błogosławieństwo. Po Ewangelii księgę całuje albo diakon, albo koncelebrans, albo

biskup. Biskup po przeczytaniu Ewangelii może udzielić błogosławieństwa ewangeliarzem.

Po homilii umieszczono do wyboru obydwie formy wyznania wiary: nicejsko-konstantynopolskie i Skład apostołski. Druga forma zalecana jest zwłaszcza w okresie Wielkiego Postu i Wielkanocy jako nawiązanie do chrzcielnego wyznania wiary.

Przy modlitwie powszechnej podkreślono, że intencje mają być umiarkowane, ułożone ze zdrową wolnością i przy pomocy niewielu słów. Mogą być odmawiane z ambony lub z innego odpowiedniego miejsca przez diakona lub kantora, albo lektora lub wiernego świeckiego.

Odnosnie do postawy wiernych w czasie Modlitwy eucharystycznej zaznaczono, że tam, gdzie wierni od śpiewu „Święty, Święty...” do doksologii klęczą, mogą nadal klęczeć (*laudabiliter genuflectant*)

Przypomniano, że doksologię końcową Modlitwy eucharystycznej odmawia sam kapłan razem z koncelebransami, nie zaś wierni świeccy.

Przekazując znak pokoju, można będzie po cichu powiedzieć: „Pokój Pański niech zawsze będzie z tobą”, na co osoba pozdrowiona ma odpowiedzieć: „Amen”. Kapłan może przekazać pokój usługującym, pozostając jednak zawsze w prezbiterium, aby nie zakłócać celebracji. Podobnie niech uczyni, jeśli ze słusznego powodu chciałby przekazać znak pokoju kilku wiernym (por. nr 154).

Na słowa „Oto Baranek Boży” kapłan ukazuje chleb eucharystyczny nad pateną lub nad kielichem. Zaleca się, aby świeccy wierni częściej mogli przyjmować Eucharystię pod dwiema postaciami – chleba i wina. „Biskup diecezjalny winien określić obowiązujące w jego diecezji normy dotyczące udzielania Komunii pod obiema postaciami, także w kościołach zakonnych i w małych grupach wiernych. Biskupowi powierza się władzę udzielania zezwolenia na Komunię pod obiema postaciami, ilekroć kapłan celebrujący uzna to za stosowne, byleby wierni zostali odpowiednio pouczeni i wykluczone było wszelkie niebezpieczeństwo profanacji Najświętszego Sakramentu, aby też obrzęd nie stał się przez to trudny do wykonania z uwagi na liczbę uczestników lub z innej przyczyny” (nr 283).

W *Ordo Missae* nie ma obecnie Mszy bez ludu, jest natomiast Msza św., w której uczestniczy tylko jeden wierny. Jej obrzęd różni się od opisanej Mszy bez ludu. Obrzędowo jest ona zbliżona do Mszy św. z ludem, z małymi modyfikacjami.

4. Do **formularzy Mszy św. wotywnych** dodano nowe formularze: Mszę św. wotywną o Miłosierdziu Bożym (po Mszy o Trójcy Przenajświętszej) i Msze wotywnie ku czci Najświętszej Maryi Panny. W dziale **Mszy w różnych potrzebach** włączono dwa formularze pochodzące z mszału przedsoborowego, a mianowicie Mszę o odpuszczenie grzechów („*pro remissione peccatorum*”) i Mszę o uproszenie cnoty czyściwości („*ad postulandam continentiam*”).

Bp Stefan Cichy

2. Zmiany w kalendarzu liturgicznym w *Missale Romanum 2002*

W kalendarzu liturgicznym w nowym *Missale Romanum 2002* jest jedna zmiana obchodu liturgicznego: wspomnienie św. Joanny Franciszki de Chantal przeniesiono z 12 grudnia na 12 sierpnia.

Oprócz umieszczenia wspomnień świętych, wprowadzonych do kalendarza Kościoła powszechnego od ostatniego wydania mszału, a więc m.in. wspomnienie św. Wojciecha (23 kwietnia), św. Ludwika Marii Grignon de Montfort (28 kwietnia), św. Piotra Juliana Eymarda (2 sierpnia), św. Maksymiliana Marii Kolbego (14 sierpnia) i św. Piotra Klawera (9 września) wpisano 11 nowych wspomnień. Są to wspomnienia dowolne:

Najświętszego Imienia Jezus (3 stycznia),
św. Józefiny Bakhity, dziewicy (8 lutego),
Najświętszej Maryi Panny z Fatimy (13 maja),
świętych Krzysztofa Magallanes, kapłana, i Towarzyszy, męczenników (21 maja),
św. Rity z Cassia, zakonnicy (22 maja),
świętych Augustyna Zhao Rong, prezbitera, i Towarzyszy, męczenników (9 lipca)
św. Apolinarego, biskupa i męczennika (20 lipca),
św. Sarbeliusza Mahkluf, prezbitera (24 lipca),
św. Teresy Benedykty od Krzyża, dziewicy i męczennicy (9 sierpnia),
Najśw. Imienia Maryi (12 września),
św. Katarzyny Aleksandryjskiej, dziewicy i męczennicy (25 listopada).

W związku ze zmianami w kalendarzu Kościoła powszechnego istnieje potrzeba przeniesienia obchodu św. Apolinarego na 21 lipca, a św. Sarbeliusza Mahkluf na 28 lipca. 317. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski postanowiło zwrócić się do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów o zatwierdzenie podanych zmian.

Konferencja Episkopatu Polski wystąpiła także o wprowadzenie do kalendarza diecezji polskich wspomnienia św. Zdzisławy w dniu 28 listopada.

3. Strona internetowa Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów

Komisja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski od dnia 7 lutego 2002 r. ma swoją stronę internetową: www.kkbids.episkopat.pl albo www.KomKultuBozego.episkopat.pl. Stronę tę w pierwszym miesiącu odwiedziło prawie 400 osób, a od 1 marca do 30 maja 2002 r. - 1882 osoby.

Strona jest stale uzupełniana.

4. Jubileusz ks. infułata prof. dra hab. Stanisława Czerwika

Dla uczczenia 45-lecia święceń prezbiteratu i 40-lecia pracy naukowej i działalności w dziedzinie liturgii ks. prof. dra hab. Stanisława Czerwika z Kielc w dniach 27 i 28 maja 2002 r. w Krakowie w Centrum „Resurrectionis” odbyło się sympozjum liturgiczno-homiletyczne na temat: „Liturgiczny kontekst przepowiadania”. Sympozjum zorganizowały: Katedra historii liturgii, Katedra homiletyki i Katedra komunikacji religijnej Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W czasie sympozjum wygłoszone zostały następujące referaty zgrupowane w trzech kręgach tematycznych:

PRZEPOWIADANIE W LITURGII

Wiesław Przyczyna CSsR (Kraków), *Miejsce przepowiadania słowa Bożego w liturgii*,
Gerard Siwek CSsR (Tuchów), *Homiletyczna interpretacja miejsc przepowiadania w przestrzeni kościelnej*,

Ks. Henryk Sławiński (Włocławek), *Podmiot liturgicznego przepowiadania słowa Bożego*.

LITURGIA W PRZEPOWIADANIU

Ryszard Wróbel OFMConv (Kraków), *Lekcjonarz źródłem przepowiadania liturgicznego*,

Stefan Koperek CR (Kraków), *Teksty liturgiczne jako źródło przepowiadania*;

Bogusław Nadolski TChr (Poznań), *Znaki, symbole, obrzędy jako źródło przepowiadania w liturgii*,

Ks. Jan Decyk (Warszawa), *Misterium roku liturgicznego źródłem przepowiadania*,

Ks. Ireneusz Pawlak (Lublin), *Muzyka liturgiczna służebnicą kerygmy*.

WYJĄTKOWOŚĆ LITURGICZNEGO PRZEPOWIADANIA

Ks. Stanisław Czerwik (Kielce), *Przepowiadanie słowa Bożego jako akt liturgiczny*,

Ks. Leszek Szewczyk (Katowice), *Mistagogia w przepowiadaniu liturgicznym*,

Ks. Kazimierz Panuś (Kraków), *Wymiar katechetyczny przepowiadania liturgicznego*.

Po zakończeniu sympozjum odbyła się uroczystość wręczenia ks. prof. Stanisławowi Czerwikowi KSIĘGI PAMIĄTKOWEJ zatytułowanej *Ante Deum stantes*.

Najpierw przemówił dziekan Wydziału Teologicznego PAT w Krakowie, ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR, i odczytał listy gratulacyjne, wśród których na pierwszym miejscu był list Ojca Świętego Jana Pawła II. Życzenia Jubilatowi złożyli bp dr Stefan Cichy, przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski, i ks. dr Kazimierz Gurda, rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Laudację wygłosił ks. prałat dr Józef Sroka z Przemyśla. Księgę pamiątkową wręczył Jubilatowi ks. prof. dr hab. Wacław Świerzawski, biskup sandomierski. Ks. prof. Stanisław Czerwik wygłosił przemówienie dziękczynne. Uroczystość upiększył śpiewem chór Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie „Psallmodia”.

- W księdze pamiątkowej *Ante Deum stantes* znajdują się następujące opracowania:
- Ks. Stefan Koperek CR (Kraków), *Czterdzieści lat w służbie liturgii*,
Ks. Stefan Koperek CR (Kraków), *Ksiądz Stanisław Czerwik - profesor liturgiki*,
O. Augustyn Jankowski OSB (Kraków-Tyniec), *Nowotestamentowe wzmianki o udziale Aniołów w liturgii Kościoła*,
Ks. Józef Kudasiewicz (Kielce), „Szukam, o Panie, Twojego oblicza...” (Ps 27, 8). *Z teologii szukania Boga w psalmach*,
O. Tomasz Maria Dąbek OSB (Kraków-Tyniec), *Muzyczne środki ekspresji w modlitwie liturgicznej i osobistej w Dawnym i Nowym Przymierzu*,
Ks. Kazimierz Matwiejuk (UKSW), *Liturgia koptyjska*,
Przemysław Nowakowski CM (Kraków, Kijów), *Eklezjologia w teologii i liturgii wschodniej*,
Ks. Jan Miazek (Warszawa), *Modlitwa eucharystyczna w liturgii galijskiej*,
Józef Wacław Boguniowski SDS (Kraków), *Osobliwości obrzędowe święceń kapłańskich w używanych w Polsce pontyfikatach średniowiecznych*,
Ks. Jan Józef Janicki (Kraków), *Rok liturgiczny w „Itinerarium” Egerii*,
Bp Stefan Cichy (Katowice), *Św. Józef Maria Tomasi (Thomasius) – liturgista przełomu XVII i XVIII wieku*,
Ks. Daniel Olszewski (Kielce), *Nauczanie liturgiki w kieleckim seminarium w XIX wieku*,
Ks. Jerzy Stefański (Gniezno), *Prace redakcyjne nad nowymi modlitwami eucharystycznymi z roku 1968*,
Ks. Helmut J. Sobeczko (Opole), *Znaczenie mistagogicznych katechez o Eucharystii Cyryla Jerozolimskiego dla współczesnej refleksji teologicznej i praktyki liturgicznej*,
Ks. Szymon Fedorowicz (Kraków), *Kościół o Eucharystii w katechezach mistagogicznych Ojców*,
S. Adelajda Sielepin CHR (Kraków), *Kościół a cel chrześcijańskiego wtajemniczenia. Szkic do mariologicznych aspektów inicjacji*,
Ks. Zbigniew Wit (Częstochowa, Lublin), *Nowe Ordo Missae*,
Ks. Jan Decyk (Warszawa), *Eucharystia jako nieustanny wiatyk*,
Ks. Romuald Rak (Katowice), *Kongres Eucharystyczny w Lourdes w 1981 roku*,
Ks. Krzysztof Konecki (Toruń), *Nałożenie rąk w odnowionych obrzędach święceń*,
Ks. Czesław Krakowiak (Lublin), *Kapłan reprezentuje czyli uobecnia Chrystusa, głowę Kościoła*,
Ks. Jan Machniak (Kraków), *Wizja kapłana i jego misja w „Konferencjach duchownych” abpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego*,
Ks. Jan Dyduch (Kraków), *Życie i postęga kapłanów w świetle I Synodu Prowincji Krakowskiej*,
Ks. Janusz Królikowski (Tarnów), *Nowość ofiary Jezusa Chrystusa. Jak rozumieć ofiarę w chrześcijaństwie?*,
O. Franciszek Małaczyński OSB (Kraków-Tyniec), *Udział wiernych w kapłaństwie Chrystusa według bł. Kolumby Marmiona, opata*,
Ks. Stanisław Szczepaniec (Kraków), *Odtworzyć w sobie charakter kapłana i ofiary*,

- Ks. Adam Durak SDB (Warszawa), *„Przymierze” jako obraz komunii małżeńskiej. Studium hermeneutyczne tekstów „Obrzędów sakramentu małżeństwa”*,
- Ks. Dariusz Kwiatkowski (Kalisz), *Pneumatologiczny wymiar sakramentu namaszczenia chorych*,
- Jerzy Józef Kopec CP (Lublin), *Misterium choroby i cierpienia*,
- Ks. Wojciech Misztal (Kielce), *Modlitwa uzdrowionego*,
- Ks. Jacek Nowak SAC (Warszawa), *Ponadczasowy charakter liturgii*,
- Ks. Bogusław Nadolski TCh (Poznań, Warszawa), *Ogień Paschalny – sercem chrześcijaństwa*,
- Ks. Józef Sroka (Przemyśl), *Sakramenty Kościoła źródłem jedności chrześcijan*,
- Tadeusz Dionizy Łukaszuk OSPPE (Kraków), *Obraz święty, ikona, miejscem spotkania z osobami świata transcendentnego*,
- Bp Wacław Świerżawski (Sandomierz), *Liturgia źródłem i miejscem medytacji chrześcijańskiej*,
- O. Gerard Siwek CSsR (Kraków), *Antropologiczne uwarunkowania skuteczności kościelnej postugi Słowa*,
- Ks. Władysław Głowa (Lublin), *Treści teologiczno-homiletyczne liturgii słowa w błogostawieństwach dotyczących osób*,
- Ks. Kazimierz Panuś (Kraków), *Ksiądz Stanisław Konarski i jego batalia o nowe kaznodziejstwo*,
- Ks. Zdzisław Janiec (Sandomierz), *Kardynał Stefan Wyszyński – w służbie liturgii słowa*,
- Agata Grzelińska, Wiesław Przyczyna CSSR (Kraków), *Oddziaływanie na odbiorcę w ogłoszeniach duszpasterskich*,
- Ks. Tadeusz Borutka (Bielsko-Biała, Kraków), *Zespołowy apostołat wiernych świeckich*,
- Ks. Mieczysław Rusiecki (Kielce), *Ewangelizacja nauczycieli*,
- Ks. Jan Orzeszyna (Kraków), *Problematyka pneumatologiczna w programie pracy duszpasterskiej*,
- Ks. Julisław Łukomski (Kielce), *Edukacyjna rola liturgii w Kościele katolickim – aspekt ekologiczny*,
- Ks. Erwin Mateja (Opole), *Msza „Tomasza” – propozycja dla poszukujących?*,
- O. Emilian Lenart OFM (Kalwaria Zebrzydowska), *Dramat liturgiczny misterium wielkotygodniowego. Misteria znakiem kultu męki Pańskiej*,
- Ks. Ireneusz Pawlak (Lublin), *Prawda o „polskim tonie” Ewangelii*
- Ks. Stanisław Garnczarski (Tarnów), *Wychowanie do liturgii przez muzykę według myśli księdza Wojciecha Orzecha*,
- Ks. Andrzej Zajac (Kraków), *„Pueri Cantores” w Polsce – tradycja i współczesność*,
- Ks. Robert Tyrała (Kraków), *Śpiew wiernych jako świadectwo wspólnoty Kościoła*,
- O. Zdzisław J. Kijas OFMConv (Kraków), *Średniowieczne obrazy nieba*,
- O. Andrzej A. Napiórkowski OSPPE (Kraków), *Status nauki o usprawiedliwieniu w dialektycznej teologii Karola Bartha*,
- Ks. Krzysztof Kościelniak (Kraków), *O mułmańskim najeździe na Rzym*.

5. Bazyliki mniejsze w Polsce

Budynek kościoła zawsze był traktowany jako jeden z głównych znaków Kościoła. Pośród wielu rodzajów kościołów istnieją takie, które ze względu na szczególne znaczenie duszpasterskie i liturgiczne czy walory architektoniczne, zostały przez papieża odznaczone tytułem bazyliki mniejszej. Zrezygnowano z wielu zewnętrznych oznak tej godności (parasol, dzwon, herb na frontonie kościoła), pozostało jednak znaczenie symboliczne: znak szczególnej więzi z Kościołem rzymskim i z osobą następcy św. Piotra. Bazylika to miejsce, w którym można uzyskać odpust zupełny.

Stolica Apostolska w roku 1989 wydała dokument „O tytule bazyliki mniejszej” (polski tekst „Anamnesis” 4 (1997/98), nr 3 (14), s. 9-12), który podaje obowiązki i zadania, przywileje oraz wymagane dokumenty i warunki uzyskania tytułu bazyliki mniejszej.

Także w Polsce wiele kościołów zostało podniesionych do godności bazyliki mniejszej. Częściowy spis polskich bazylik mniejszych podaje *Encyklopedia katolicka* (EK, t. 2, Lublin 1973, kol. 152). Poniżej podajemy spis kościołów, które uzyskały godność bazyliki od 1970 do 2001 roku (do czasu ukazania się nr 12 „Notitiae” z 2001 roku). Spis ten został sporządzony na podstawie AAS oraz „Notitiae”.

Bazyliki mniejsze w Polsce
(według lat przyznania tytułu bazyliki)

Miejscowość	Tytuł lub wezwanie kościoła	Rok nadania tytułu	(Archi)- diecezja (dziś)
Kruszwica	Kościół św. św. Ap. Piotra i Pawła	1970	gnieźnieńska
Kielce	Katedra Wniebowzięcia NMP	1970	kielecka
Kraków Mogiła	Kościół Podwyższenia Krzyża (cystersów)	1970	krakowska
Gostyń Poznański	Sanktuarium MB (Święta Góra)	1970	poznańska
Gietrzwałd	Sanktuarium MB	1970	warmińska
Nowe Miasto Lubawskie	Kościół św. Tomasza	1971	toruńska
Tarnów	Katedra Narodzenia NMP	1972	tarnowska
Sejny	Kościół Nawiedzenia NMP	1973	ełcka
Kodeń	Sanktuarium MB (św. Anny)	1973	siedlecka
Katowice - Panewniki	Kościół św. Ludwika i Wniebowzięcia NMP	1974	katowicka
Pułtusk	Kościół Zwiastowania NMP	1974	płocka

Miejscowość	Tytuł lub wezwanie kościoła	Rok nadania tytułu	(Archi)- diecezja (dziś)
Stuzianna	Sanktuarium MB	1974	radomska
Kalisz	Sanktuarium św. Józefa (Wniebowzięcia NMP)	1978	kaliska
Kalwaria Zebrzyd.	Sanktuarium NMP	1980	krakowska
Góra Św. Anny	Sanktuarium św. Anny	1980	opolska
Niepokalanów	Kościół MB Pośredniczki Łask	1980	warszawska
Przeworsk	Kościół Ducha Świętego	1982	przemyska
Chełmża	Kościół Trójcy Przenajświętszej	1982	toruńska
Szczecin	Katedra św. Jakuba Ap.	1983	szczecińsko-kamieńska
Święta Lipka	Sanktuarium Nawiedzenia NMP	1983	warmińska
Leśna Podlaska	Kościół MB i Apostołów Piotra i Pawła	1984	siedlecka
Kołobrzeg	Konkatedra Wniebowzięcia NMP	1986	koszalińsko-kołobrzeska
Różany Stok	Sanktuarium MB	1987	białostocka
Stoczek Warmiński	Kościół MB Królowej Pokoju	1987	warmińska
Chełm Lubelski	Kościół Narodzenia NMP	1988	lubelska
Łódź	Katedra św. Stanisława Kostki	1989	łódzka
Parzew	Kościół św. Jana Chrzciciela	1989	siedlecka
Dobre Miasto	Kościół Kolegiacki Najśw. Zbawiciela	1989	warmińska
Gdańsk	Kościół św. Brygidy	1991	gdańska
Limanowa	Sanktuarium MB Bolesnej	1991	tarnowska
Wadowice	Kościół Ofiarowania NMP	1992	krakowska
Nowy Sącz	Kościół św. Małgorzaty	1992	tarnowska
Rybnik	Kościół św. Antoniego	1993	katowicka
Chojnice	Kościół Ścięcia Jana Chrzciciela	1993	pelplińska
Bielsk Podlaski	Kościół Narodzenia NMP i św. Mikołaja	1996	drohiczyńska
Miechów	Sanktuarium Grobu Bożego	1996	kielecka
Kraków	Kościół Nawiedzenia NMP (karmelitów)	1996	krakowska
Węgrów	Kościół Wnieb. NMP	1997	drohiczyńska
Bydgoszcz	Kościół św. Wincentego à Paulo	1997	gnieźnieńska

Miejscowość	Tytuł lub wezwanie kościoła	Rok nadania tytułu	(Archi)- diecezja (dziś)
Pszów	Kościół Narodzenia NMP	1997	katowicka
Bochnia	Kościół św. Mikołaja	1997	tarnowska
Warszawa-Praga	Katedra św. Floriana	1997	warszawsko - praska
Gidle	Sanktuarium MB Gidel- skiej	1998	częstochowska
Krzyszów	Kościół Wniebowzięcia NMP	1998	legnicka
Krosno	Kościół Trójcy Przenaj- świętszej	1998	przemyska
Stalowa Wola	Konkatedra MB Królowej Polski	1998	sandomierska
Kraków	Kościół św. Floriana	1999	krakowska
Sosnowiec	Katedra Wniebowzięcia NMP	1999	sosnowiecka
Kętrzyn	Kościół św. Jerzego	1999	warmińska
Augustów	Kościół Najśw. Serca Pana Jezusa	2001	ełcka
Braniewo	Kościół św. Katarzyny	2001	warmińska

Opracował: Ks. Jerzy Paliński

6. Program sympozjum dla osób konsekrowanych

Miejsce kultu Maryjnego w życiu konsekrowanym

Sympozjum dla osób konsekrowanych

pod patronatem

Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski

23-24 października 2002 roku - Jasna Góra - Aula Jana Pawła II

23 października – środa

- 10.30 - Modlitwa przedpołudniowa
- 10.45 - Wprowadzenie:
Najśw. Maryja Panna wzorem postaw w liturgii i w życiu konsekrowanym
 BP DR STEFAN CICHY (KATOWICE)
- 11.00 - **Akcenty Maryjne w Obrzędach profesji zakonnej i Obrzędach konsekracji dziewic**
 KS. PROF. DR HAB. KRZYSZTOF KONECKI (UNIWERSYTET TORUŃSKI)
- 11.45 - **Myśli przewodnie Zbioru Mszy o Najśw. Maryi Pannie ze szczególnym odniesieniem do życia konsekrowanego**
 KS. DR JÓZEF GÓRZYŃSKI (WSD WARSZAWA)
- 12.30 - Przerwa
- 15.00 - **Maryja modelem uczestniczenia w Najśw. Ofierze Jezusa Chrystusa**
 KS. PROF. DR HAB. BOGUSŁAW NADOLSKI (UKSW WARSZAWA)
- 15.45 - **Polskie formy nabożeństw Maryjnych**
 KS. PROF. DR HAB. JERZY KOPEĆ CP (KUL)
- 16.30 - Przerwa
- 16.45 - Dyskusja
- 17.30 - Modlitwa wieczorna Kościoła - Nieszpory

24 października – czwartek

- 8.00 - Msza święta przed Jasnogórką Ikoną - przewodniczy i homilię głosi
 BP STEFAN CICHY (KATOWICE)
- 9.30 - **Pobożność Maryjna w Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii**
 KS. DR JÓZEF SROKA (WSD PRZEMYŚL)
- 10.15 - **Najśw. Maryja Panna a życie konsekrowane**
 KS. DR TEOFIL SIUDY (INSTYTUT TEOLOGICZNY CZĘSTOCHOWA)
- 11.00 - Dyskusja
- 12.00 - Podsumowanie i zakończenie sympozjum
 BP DR STEFAN CICHY (KATOWICE)

7. Liturgiczne nowości wydawnicze

a. Księgi liturgiczne:

Liturgia Godzin. Tom dodatkowy. Okres zwykły tygodnie IX-XXVII, Pallottinum, Poznań 2002, ISBN 83-7014-428-4.

Rytuał rzymski. Egzorcyzmy i inne modlitwy błagalne, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2002, ISBN 83-7030-378-1.

b. Modlitewniki i śpiewniki:

Droga do nieba. Katolicki modlitewnik i śpiewnik, Wydawnictwo św. Krzyża w Opolu, Opole 2001, ISBN 83-88071-29-7.

Śpiewnik Wawelski. Część II Towarzystwo organowe. Tom II, zeszyt 1. Pieśni na święta Pańskie, zeszyt 2. Pieśni Maryjne, Wydawnictwo św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2002, ISBN 83-88971-08-5.

c. Książki:

Ante Deum stantes. Analecta Reverendissimo Domino STANISLAO CZERWIK oblata, red. S. Koperek CR i R. Tyrała, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2002, ISBN 83-89017-14-8.

Anton Dinzinger, Heidi Ehlen, *Sprawujemy liturgię. Propozycje Mszy św. dla dzieci i rodzin w roku liturgicznym A*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2002, ISBN 83-7224-408-1.

Zdzisław Janiec, *Liturgia na ambonie*, Wydawnictwo Diecezjalne, Sandomierz 2002, ISBN 83-7300-095-X.

Liturgia źródłem życia parafialnego, pr. zbiorowa, red. S. Koperek CR i Wiesław Przyczyna CSsR, Wydawnictwo „Spes”, Kraków 2002, ISBN 83-88468-66-9.

Enzo Petrolino, *Diakoni. Zwiastuni słowa Bożego, szafarze ołtarza i miłosierdzia*, Wydawnictwo M, Kraków 2002, ISBN 83-7221-214-7.

Joseph Ratzinger, *Der Geist der Liturgie. Eine Einführung*, Verlag Herder, Freiburg 2000, 6. Auflage 2002, ISBN 3-451-27247-4. – Polski przekład: *Duch liturgii*, Klub Książki Katolickiej, Poznań 2002, ISBN 83-88481-92-4.

Arnold Angenendt, *Liturgik und Historik. Gab es eine organische Liturgie-Entwicklung?*, Verlag Herder, Freiburg 2000, 2. Auflage 2001, ISBN 3-451-02189-7.

Reinhard Messner, *Einführung in die Liturgiewissenschaft*, Verlag Ferdinand Schöningh, Paderborn 2001, ISBN 3-506-99473-5.

Stanisław Pyła, *Przesłanie liturgiczno-pastoralne polskich pielgrzymek Jana Pawła II*, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2001, ISBN 83-89017-01-6.